

Kerényi Frigyes

1969 Apr 13

"Amer. Magyar
világ"

Vadnyugati versfüzér

Irta: SZÉKELY-MOLNÁR IMRE

Székely-Molnár
Imre

A magyar szabadságharc eszméjének hódolunk Március Idusán. Az eltiport szabadságharc mintha azóta is folytatódna. Egymást váltják az emigrációk. Jut belőlünk mindenhova, ahol helyet adnak a menekülteknek.

A zsarnokság elleni tiltakozás többféleképpen mutatkozik meg. A legelterjedtebb példa erre, amikor a megkeseredett lélek utolsó tiltakozásul önépítés-sel hívja fel a figyelmet magára. Máglyalánggal üzen a népeknek, hogy: nézzetek ide, elégetem magam, mert megaláztak, sárba tiporták emberi méltóságomat! Nem birtam tovább az életem. A hinduk specializálták magukat a tüzhálálásra. Ez aztán mint járvány terjedt a fanatikuskok között.

A nagy szabadságharc után így ítélte magát máglyahalálra Kerényi Frigyes is, Petőfi Sándor barátja. A magyar irodalomtörténetben eként jellemzik Kerényi Frigyest: költő, zsépiró, ügyvéd, Petőfi rajongó és gazdálkodó . . .

Kerényi 1849 őszén Abauj-Torna vármegyéből indult el az emigráció útjára. Előzőleg hosszú hetekig bujdosott, majd hátizsákjába belegyömöszölte holmiját, amely állt egy öltözet ruhából, három háziszőttes ingből, amelynek a tetejébe tette "Petőfi összes költeményei", 1847-es kiadását, s ugyancsak egy másik Petőfi-könyvet, "Cipruslombok Etelka sirjáról". Tarsolyában őrizte Haynau vérbíróságának idéző levelét Pestre, az új épületbe. Ezenkívül 7 arany font volt összes

2
vagyon. Hamburgban szállt hajóra; első útja Londonba vezetett. Itt kaphatta kézhez másik költőbarátjának, a hamvai tiszteletesnek, Tompa Mihálynak, hozzá írott költeményét. "Levél a kibujdosott barátom után". A drámai költeményből azért idézek, mert ma talán még aktuálisabb, mint akkor volt.

"S Te mit mivelsz? mi sors kíséri életed?

Megadta a remény mivel kecsegtetett?

Ha hallanád szavam, tudom mit éreznél:

Szívet cseréljen az, aki hazát cserél."

Hányszor kísért bennünket is ez a mély gondolat, tartalom, és érzés? Torokelszorító fájdalom, amelyet ugyan ki tud megtenni közülünk: Szívet cseréljen az, aki hazát cserél! . . .

Kerényi 1849 december első hetében érkezett Londonba. Két cim van nála, két eperjesi barátot keres, de nem találta őket. Akkor irt naplójából ezt az egy sor idézetet vesszük ki:

"Jó emberek ritkán vannak."

Hányszor irhattuk le mi is ugyanezt? Hányszor tapasztalhattuk a jóság teljes hiányát . . . Mig rájöttünk arra, hogy az emigrációban nincs barát és nincs testvér, csak érdek van. Kerényi pénze fogy s végül, hogy ne maradjon hoppon, jegyet vált a Liverpoolból induló rozoga Independence-re. Az öreg alkotmány 60 napig hanyódot az óceánon, majd megérkezett New Yorkba. Kerényi minden bizodalját Ujházy Lászlóba veti, aki Kossuth kormányzót képviselte Amerikában.

Ujházy maga köré gyűjti a menekülteket és megalapítja velük az első magyar várost Amerikában, Uj Buda néven.

Kerényi Frigyes egyik levelében így jellemzi Ujházyt: "Megláttam az Igéret földjét és Ujházyt, a száműzöttek Mózesét: Lengő szakállal, flannel ingben, meztláb, kéményt tapasztva. Aztán eszméletlenül vágódtam el az új haza földjén."

Ujházynek volt egy világszép Klára nevű lánya, aki ágyba fekteti a költőt. "Vért hányt és

sárgaságba esett" — írja egyik barátnőjének, megcsipte szegényt a Stregomaya, egy szunyog, amely szárnyasabb és vérmesebb, mint az otthoniak. Mérge sorvasztja a vesét, a májat. 10 heti fekvés után ülhetett csak ki Kerényi a ház elé, ringató székre . . ."

Csak jóval később szánja rá magát a költő versírásra. Reszkető kézzel rója a betűket a papírra. Az egyik versének négy sorát bemutatjuk:

**"Csak óriások unokái
Adhatnak tán még életet,
És csak Washington népe adhat,
Ha ad nekünk enyhületet."**

Milyen érdekes, közös gondolatvilág, mintha csak egy mai költő irná, aki hisz, bizik és remél Washington népében. Mi már tudjuk, hogy meddő ez a bizakodás. Nagyobb gondot akar Washington elhárítani a feje felől. Hogy ezekből csak egyet említsünk: Sötétedés után félelem nélkül szeretne járkálni az utcán.

Kerényi a baráti környezetben tucatjával írja a verseket. Akadt kiadója is: Dr. Langer, volt honvéd törzsorvos kinyomtatja a kötetet, amelynek ez a címe: "Vadnyugati versfüzér".

Kapós lehetett, vagy valami csoda folytán elfogyott az egész kiadás. Egyetlen példány sem maradt belőle. Roppant nagy kár. Utbaigazításul, szolgálhatna a szenvedések megelőzésére.

Kerényi tovább vándorolt Amerikában. Ereje fogytán egyre gyengült, sorvadt benne az élet-

akarat. Ir verseket és el is küldi azokat Ujházy Lászlónak "Egyetlen együttérző testvéremnek a bolyongásban."

Ujházy közben Texasba költözött és "Sirmezők"-nek nevezett farmján, 500 magyar holdon töri a földet. Ujházy mikor megkapta Kerényi verseit, meghívást és pénzt is küld a költőnek, hogy látogasson el hozzá. Kerényi el is bucsúzik Uj Budától és elindul, erre az utolsó utra. Hogy mi történt vele, senki sem tudta megállapítani. Csak annyi bizonyos, hogy eljutott St. Antonio városkához, Sirmezőtől négy mérföldnyire. Halálosan fáradtan, lelkileg teljesen összetörve, lerongyolódva, lemállott lábbeliben, s mikor folytatni készült utját, zápor kapta el, ami elől az erdőben keresett menedéket. Ujházy valami belső megérzés folytán eléje ment ökrösszekérrel, s így tanuja volt a költő halálának. Ujházy az erdő szélén szénégető kemencéket látott. Egyikben másokban még izzott a parázs. Az egyik ilyen kemencében talált rá Kerényi Frigyesre. A feje felismerhetetlen volt. Kerényi nadrágzsebei tele voltak irásokkal, de ezeket már nem lehetett kibetűzni, az eső a papirosokról lemosta a tentát.

Valamivel szerencsésebb volt nagy költő társa, Radnóti Miklós, akit mint munkaszolgálatost lőttek le, de mikor kihantolták, a hátizsákjában ép-ségben megtalálták verseit. Kerényi Frigyes után egy betű sem maradt meg az utókor számára. Az önmagát máglyára itelt költő 1852. március 22-én halt meg.

Ujházy 1870-ben hunyt el, 72 éves korában. Életében senkivel sem közölte, hogy ő földelte volna el Kerényi Frigyeset, s ha igen, hol temette el. San Marco erdőben, vagy pedig hazavitte a "Sirmezőre" és ott temette el? Halálában közös sorsra jutott nagy barátjával, Petőfi Sándorral. Neki sem tudja senki, hol van a sirja, hol esett el.

Szevcsy Molnár
megkérdeztem, honnan
vette ezt a Vádmegyei
Bíróház "ei Langer
adatok - de nem tudott
valarnt adni emlékeztető
ira"

Langer valóban hová
orvos volt, viszmeneve,
Aradon élt (levele
mellékelve)

